

POSUDEK

vedoucí na diplomovou práci

Jméno a příjmení: Bc. Darja Jenišťová

Téma práce: Sociální exkluze ve školní třídě

Autorka, Bc. Darja Jenišťová, se ve své diplomové práci zaměřuje na otázku vyčleňování žáků ve školních třídách. Jak ve své práci uvádí, zatímco problematice šikany se věnuje nesčetný počet studií a monografií, tématem dětí, které se ve třídách ocitnou na okraji kolektivu, se oproti publikacím o šikaně zabývá jen zlomek studií. Nelze vyloučit, že se zvyšující se informovaností dětí o šikaně budou narůstat právě tyto méně nápadné a nepřímé formy vztahové agrese. Zaměření diplomové práce, jež si autorka zvolila, je vzhledem k uvedenému jednoznačně žádoucí a společensky významné.

Diplomová práce je členěna na teoretickou a praktickou část. Teoretická část sestává ze tří hlavních kapitol. V nich autorka nejprve definovala fenomén sociální exkluze, její formy a hlavní aktéry. V další kapitole se zaměřila na protipól sociální exkluze, jímž je sociální inkluze, v daném případě školní. Poslední teoretická kapitola se zabývá prevencí tohoto projevu agrese. V praktické části autorka prezentuje výsledky svého kvalitativního výzkumu, v němž se zaměřila na zkušenosti školních psychologů s vyčleňováním a vyčleňovanými žáky ve školních třídách.

Teoretická část předložené práce je strukturována adekvátním způsobem. Je zapotřebí uvést, že autorka čerpá z imponujícího množství české a zejména zahraniční odborné literatury, a to i přesto, že jde o téma poměrně málo prozkoumané nejen u nás, ale i mezinárodně. Autorka prokazuje vynikající schopnost práce s těmito zdroji i schopnost autorského odstupů a souhrnného hodnocení zvolených informačních zdrojů. Text má vysokou stylistickou úroveň.

Ve výzkumné části autorka formulovala cíle, tedy jakým způsobem učitelé vnímají vyčleňované žáky a vyčleňující skupinu, jak hodnotí preventivní programy, které se zaměřují na předcházení uvedenému jevu, a na zkušenost školních psychologů se spoluprací s dalšími dospělými, zejména se školními učiteli a s rodiči žáků. Metodou snowball autorka kontaktovala 8 školních psychologů a uskutečnila s nimi semistrukturované rozhovory.

Je zapotřebí ocenit detailní popis metodologické části. Jako metodu pro vyhodnocení kvalitativních dat autorka zvolila tematickou analýzu. Ve své práci předkládá popis jednotlivých etap procedury analýzy, včetně principů, na kterých se tento typ analýzy zakládá. V procesu analýzy důsledně uplatňuje zejména zásadu transparency, což je zřejmé z popisu tvorby kódů, emergence subtémat a jejich zařazení do tří hlavních témat. Jednotlivé subkategorie autorka následně interpretuje a doplňuje úryvky z rozhovorů.

V rámci metodologie je na místě uvést drobnou připomínku, která se týká chybějících výzkumných otázek. Lze však předpokládat, že se přibližně jednalo o tři formulované výzkumné cíle. Dalším drobným nedostatkem je chybějící syntetizující prvek v diskusní části, jímž má být porovnání výzkumných nálezů s již publikovanými poznatky, které autorka prezentuje v teoretické části.

Závěr: Autorka diplomové práce prokázala, že získala vynikající orientaci ve zvoleném tématu. Výzkumná část prezentuje množství poznatků, z nichž mnohé jsou cenné i pro praxi školních psychologů, pedagogů a externích preventistů. Je zapotřebí ocenit také důsledný popis metodologie a procesu tematické analýzy vlastních dat. Oproti pozitivním stránkám a přínosům diplomové práce mají výše uvedené drobné poznámky pouze dílčí charakter.

Vzhledem k výše uvedenému se přikláním k hodnocení diplomové práce v klasifikačním rozmezí **“výborně”**.

Doc. Pavlína Janošová, Ph.D.

V Praze dne 15. 7. 2019